

Bosnia and Herzegovina
Federation of Bosnia and Herzegovina

CANTON SARAJEVO
Ministry for Education

Broj: 01-03/02-04-53807-17/23
Sarajevo, 15. 01. 2024. godine

SKUPŠTINA KANTONA SARAJEVO
n/r Okerić Elvedina, predsjedavajućeg Skupštine Kantona Sarajevo

PREDMET: Odgovor na zastupničku inicijativu. dostavlja se

Cijenjeni,

Zastupnik u Skupštini Kantona Sarajevo **Faruk Selmanović** je u okviru Trinaeste radne sjednice Skupštine Kantona Sarajevo, održane dana 29. 12. 2023. godine, u okviru tačke Dnevnog reda „Poslanička/zastupnička pitanja, inicijative i odgovori“, a u skladu sa članovima 211. i 214. Poslovnika Skupštine Kantona Sarajevo („Službene novine Kantona Sarajevo“ - Drugi novi prečišćeni tekst – broj: 41/12, 15/13, 47/13, 47/15, 48/16, 9/20, 14/20, 16/22 i 17/22-Ispravka) uputio zastupničku inicijativu:

„Upućujem inicijativu Vladi Kantona Sarajevo i Ministarstvu za odgoj i obrazovanje da dostave izvještaj o realizaciji Posebnog programa Vlade Kantona Sarajevo za unapređenje inkluzije u Kantonu Sarajevo, sa Informacijom o stanju i radu pet centara u kojim se odgajaju i obrazuju učenici sa teškoćama, te da se nakon toga organizuje posebna tematska sjednica“.

Odgovor:

Koristimo priliku upoznati Vas sa sljedećim:

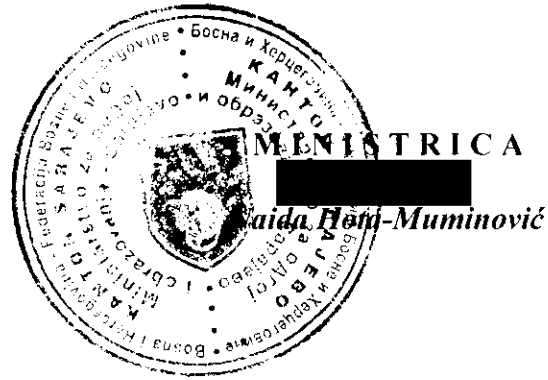
Skupština Kantona Sarajevo je donijela Zaključak broj: 15-04-1054-1/22 od 15. 02. 2022. godine i prihvatila Informaciju Ministarstva za odgoj i obrazovanje o trenutnom stanju inkluzivnog odgoja i obrazovanja sa prijedlogom mjera za unapređenje inkluzije u Kantonu Sarajevo, te je Ministarstvo za odgoj i obrazovanje u navedenim procesima imalo koordinirajuću ulogu. S tim u vezi, formirana je Radna grupa predstavnika resornih ministarstava koja je izradila Posebni program Vlade Kantona Sarajevo za unapređenje inkluzije u Kantonu Sarajevo koji je objavljen na web stranici Ministarstva za odgoj i obrazovanje i „Službenim novinama Kantona Sarajevo“ broj: 17/22, a izvještaj iz navedenog Programa za svaku aktivnost Vam dostavljamo u prilogu akta.

Nadalje, tačka 12. navedenog Programa Vlade Kantona Sarajevo propisuje: „U skladu sa Zaključkom Skupštine Kantona Sarajevo donijeti prijedlog mjera za racionalnije korištenje materijalnih i prostornih resursa u pet centara u kojima se odgajaju i obrazuju djeca sa teškoćama“. U skladu sa gore navedenim formirana je Radna grupa kojoj je osnovni zadatak da realizira Zaključak Skupštine Kantona Sarajevo i mjere propisane Posebnim Programom Vlade za unapređenje inkluzije. U cilju realizacije navedenog Zaključka Skupštine Kantona Sarajevo i Posebnog Programa Vlade Kantona Sarajevo za unapređenje inkluzije Radna grupa ima zadatak da izvrši kompletnu analiza svakog pojedinačnog centra, a što uključuje pitanje osnivača ustanove, prostorne, materijalne i kadrovske kapacitete i druga pitanja od značaja, te da izradi izvještaj o zatečenom

stanju i Ministrici dostavi prijedlog mjera za racionalnije korištenje materijalnih, prostornih i kadrovskih resursa u centrima. Ministarstvo će analizu stanja u centrima sa svim informacijama dostaviti Skupštini Kantona Sarajevo.

S poštovanjem,

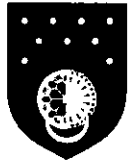
Prilog: 1. Informacija o realiziranim aktivnostima iz Posebnog programa Vlade Kantona Sarajevo za unapređenje inkluzije u Kanotnu Sarajevo iz 2022. godine

2. Hodogram uspostave sistema rane intervencije u Kantonu Sarajevo

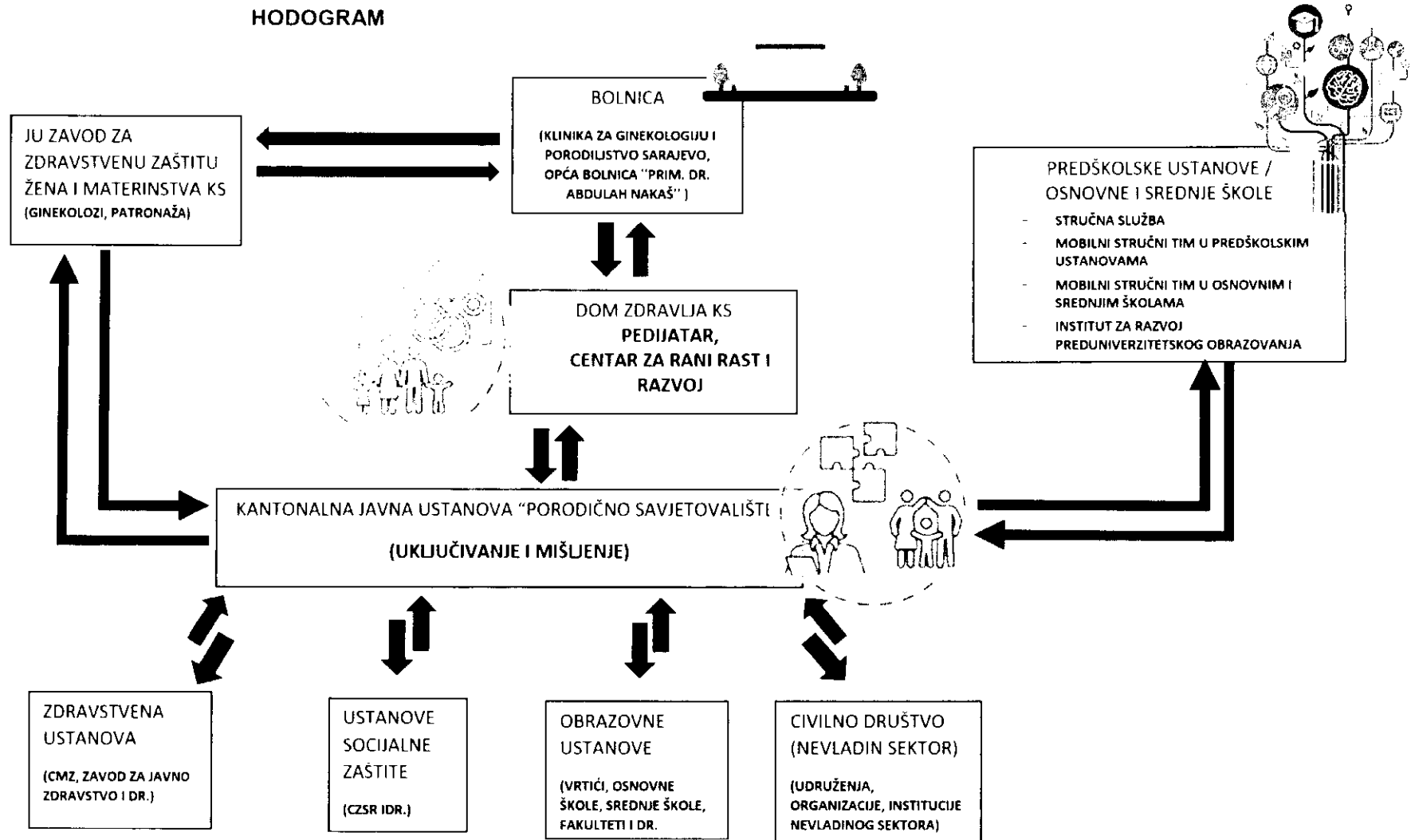
Dostaviti:

1. Naslovu
2. A/a

HODOGRAM

Informacija o realiziranim aktivnostima iz Posebnog programa Vlade Kantona Sarajevo za unapređenje inkluzije u Kantonu Sarajevo iz 2022. godine

	Naziv aktivnosti	Kratki opis navedene aktivnosti	Nosilac aktivnosti - institucija	Vremenski okvir	Indikator realiziranih aktivnosti	Informacija o realizaciji aktivnosti
1.	<p>Uspostaviti Centre za rani rast i razvoj pri Dispanzeru za rad sa djecom predškolskog uzrasta a u kojem će se definisati rad pedijatra, pedijatrijske sestre, logopeda, psihologa,defektologa, uz povremenuuslugu fizijatra fizioterapeuta i specijaliste pedodonta uzrast od 0 do 6 godine života.</p>	<p>Na Skupštini i Vladi KS za 2021. godinu u sklopu Programa rada zdravstvenih Ustanova za 2021. godinu usvojen je prijedlog Programa rada JUDZKS.</p> <p>U sklopu prijedloga programa rada Ustanove dostavljen je prijedlog za Uspostavljanje Centra za rani rast i razvoj u kojem bi trebao biti definisan Put roditelja i pacijenta od planirane trudnoće i rođenja djeteta sve do 6 godine života te voditi u timu, u sastavu: ginekolog, pedijatar, pedijatrijska sestra, logoped psiholog,defektologa, uz povremenu uslugu fizijatra, fizioterapeuta i specijaliste pedodonta. Podrška treba obuhvatiti život djeteta od rođenja sve do polaska u školu.</p>	<p>JU Dom zdravlja Kantona Sarajevo Ministarstvo zdravstva KS</p> <p>U budžetu pod stavkom Rana intervencija i inkluzija za 2022 godinu izdvojeno 10.000 KM</p>	<p>U toku 2022. godine uspostaviti za početak dva Centra u KS.</p> <p>U naredne tri godine (2023-2026) Centar za rani rast i razvoj formirati pri svakom domu zdravlja Kantona Sarajevo</p>	<p>Uspostavljena dva centra za rani rast i razvoj u 2022. godini.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Potpisan Protokol o saradnji u oblasti unapređenje ranog rasta i razvoja broj: 11-03-02-34-19588/22 od 12. 05. 2022. godine. Protokol su potpisali Ministar zdravstva, Ministrica za rad, socijalnu politiku, raseljena lica i izbjeglice, Ministrica za odgoj i obrazovanje kao i šefica Ureda UNICEF-a u Bosni i Hercegovini. ✓ Izraden Prijekat uspostave Centara za rani rast i razvoj pri JU Dom zdravlja Kantona Sarajevo. ✓ Dana 30. 01. 2024. godine svečano se otvaraju dva Centra za rani rast i razvoj i to „Rosulje“/Vogošća i „Saraj polje“ Novi Grad.
2.	<p>Pojačati deficitarne specijalizacije i subspecijalizacije u</p>	<p>U posljednje tri, četiri godine samo je jedan prijavljen kandidat za subspecijalizaciju dječiji neuropedijatar KCUS</p>		<p>U toku 2021 godine započet je</p>	<p>Realizirane subspecijalizacije</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Aktivnost nije realizirana

<p>sklopu datog projekta staviti akcenat na specijalizacije iz pedijatre subspecijalizacije iz dječije neuropsihijatrije i dječije neuropedijatrije.</p>	<p>Sarajevo, što znači da je potrebno pojačati subspecijalizacija iz dijela neuropedijatrije i neuropsihijatrije.</p>	<p>Ministarstvo zdravstva</p>	<p>prijedlog za realizaciju subspecijalizacije iz neuropedijatrije nastavlja te se dalje u 2022 godini realizacija datih prijedloga za specijalizaciju I subspecijalizaciju u Kantonu Sarajevo.</p>		
<p>3. Nastaviti kontinuirano vođenje Evidencije o djeci sa teškoćama u smislu izrade izvještaja koji se godišnje pravi i prikazuje u studiji Javnog zdravstva.</p>	<p>Svake godine u sklopu Programa rada Ministarstva zdravstva KS se dostavlja godišnji Izvještaj o jednogodišnjoj studiji zdravstva u Kantonu Sarajevo od strane JU Zavoda za javno zdravstvo Kantona Sarajevo u kojem se nalazi stavka mentalno zdravlja i statistika oboljele populacije.</p>	<p>JU Zavod za javno zdravstvo KS Ministarstvo zdravstva KS</p>	<p>2022. godina</p>		
<p>4. Provoditi edukacije medicinskog i nemedicinskog kadra u javnim i privatnim</p>	<p>Edukacija obuhvata oblast rane detekcije, procjene i intervencije prema djeci sa teškoćama u razvoju. U sklopu edukacije obezbjediti potreban instrumentarij za kvalitetnu</p>	<p>Federalno Ministarstvo zdravstva</p>	<p>2022-2026. godina</p>	<p>Realizirane planirane edukacije</p>	<p>✓ Aktivnost djelimično realizirana</p>

<p>predškolskim ustanovama.</p>	<p>procjenu.</p>	<p><u>Nosilac aktivnosti:</u> JU Dom zdravlja KS Ministarstvo zdravstva Ministarstvo za odgoj i obrazovanje Ministarstvo za rad socijalnu politiku raselj. lica i izbjeglice</p>		
<p>5. Uspostaviti sistem rane intervencije</p>	<p>Uvođenje usluge rane intervencije u djelatnost KJU "Porodično savjetovalište" koja je usmjerena ka podršci i osnaživanju porodica djece sa invaliditetom. U cilju uspostave usluge rane intervencije potrebno je izvršiti:</p> <p>1. Izmjene i dopune Pravilnika u smislu reorganizacije postojećeg Odjeljenja za Razvojno istraživačke poslove i socijalne inovacije, pri čemu Odjeljenje mijenja svoj naziv u Odjeljenje za "Primarnu prevenciju I ranu intervenciju" i reorganizira svoj rad u dva tima: Tim I koji bi nosio naziv "Tim za primarnu</p>	<p>Ministarstvo za rad, socijalnu politiku, raseljena lica i izbjeglice KS KJU „Porodično savjetovalište</p>	<p>U roku od 6 mjeseci.</p> <p>Izmijenjeni Zakonski akti – uvedena usluga rane intervencije;</p> <p>Izvršene izmjene Pravilnika, formiran tim za ranu intervenciju i rad sa porodicom;</p> <p>Uposleno pet novih stručnjaka;</p> <p>Uvedena evidencija o korisnicima usluga;</p>	<p>✓ Izvršene su izmjene i dopune pravilnika o radu KJU „Porodično savjetovalište” na način da je u 2022. godini Odjeljenje za razvojno-istraživačke poslove i socijalne inovacije preimenovano u Odjeljenje za prevenciju i rani intervenciju, te su istim predviđene dodatne radne pozicije kao i usluge rane intervencije, a što podrazumijeva uključivanje porodice u sistem rane intervencije i program podrške, organizaciju i realizaciju edukacija, savjetovanja, grupne podrške</p>

prevenciju" I tim 2 "Tim za ranu intervenciju I rad s porodicom":

2. Kadrovsko pojačanje putem upošljavanja pet novih stručnjaka neophodnih za realizaciju poslova pružanja usluge rane intervencije (pedagog, psiholog, socijalni radnik, terapeut, defektolog...)

3. Uvođenje evidencije o korisnicima usluga rane intervencije (matična knjiga korisnika, karton korisnika);

4. Izrada baze podataka odnosno aplikacije tj. Interne i sistemske baze korisnika usluga rane intervencije;

5. Promocija i informisanje javnosti o uvođenju i postojanju sistemske podrške porodicama djece sa invaliditetom odnosno usluge rane intervencije kao dijela Sistema socijalne zaštite (medijska kampanja audio i video materijali, izrada promo materijala, infografike, okrugli stolovi s ciljem multisektorske saradnje i razmjene iskustava itd...)

Izradena sistemska baza korisnika usluga:

Javnost informisana o uvođenju i postojanju sistemske podrške porodicama, izraden promo materijal i šira društvena javnost upoznata sa uslugom rane intervencije.

i informisanje roditelja/porodica djece sa teškoćama, koordiniranje u procesu povezivanja različitih stručnjaka i institucija, monitoring i praćenje pružanja usluga.

<p>6. Unaprijeđenje usluge posredovanja i zapošljavanja Službe za zapošljavanje KS za osobe s invaliditetom</p>	<p>Ojačati kompetencije Klubova za traženje posla za rad sa mladima s invaliditetom</p> <p>Izvršiti analizu usklađenosti zakonodavstva i drugih pravnih propisa i uredbi u oblasti zapošljavanja sa UN Konvencijom o pravima osoba sa invaliditetom.</p> <p>Osigurati informacijsko-komunikacijsku pristupačnost Službe za zapošljavanje</p> <p>Analiza trenutnog stanja osoba s invaliditetom koji se nalaze na evidenciji Službe za zapošljavanje</p> <p>Uvrstiti osobe s invaliditetom koji su aktivni tražioci posla kao ciljnu grupu Službe za zapošljavanje</p> <p>Razviti i primjeniti (pilotirati) programe karijerne orijentacije i zapošljavanja osoba s invaliditetom</p>	<p>Ministarstvo za rad, socijalnu politiku, raseljena lica i izbjeglice Kantona Sarajevo</p> <p>Služba za zapošljavanje KS - Klubovi za traženje posla</p>	<p>6 mjeseci</p>	<p>Izvršena obuka uposlenika Službe za zapošljavanja i Klubova za traženje posla iz oblasti ljudskih prava osoba s invaliditetom</p> <p>Otklonjene odredbe u propisima Službe</p> <p>Završena analiza i utvđen broj osoba s invaliditetom koje traže posao</p>	<p>✓ U toku 2022. godine JU „Služba za zapošljavanje“ Kantona Sarajevo je po zahtjevu poslodavaca posredovala u zapošljavanju 8 osoba sa invaliditetom u 2022. godini.</p> <p>✓ Programom mjera sufinansiranja zapošljavanja teško upošljivih kategorija, pravo učešća su imale nezaposlene osobe sa invaliditetom i članovi njihovih porodica.</p>
<p>7. Izmjene i dopune pedagoških standarda i normativa za predškolski odgoj i obrazovanje, osnovne i srednje škole u dijelu</p>	<p>Preciznije propisati stručni kadar koji može biti angažovan na poziciji asistenta u odjeljenju/grupi. Također, integrirati opis poslova i zadataka asistenta u odjeljenju u toku 40</p>	<p>Ministarstvo za odgoj i obrazovanje</p>	<p>April/Maj 2022.</p>	<p>Vlada Kantona Sarajevo usvojila izmjene i dopune pedagoških</p>	<p>✓ Aktivnost je u potpunosti realizirana, te je na prijedlog Ministarstva za odgoj i obrazovanje Vlada Kantona Sarajevo donijela izmjene</p>

<p>koji se odnosi na asistente u odjeljenju/grupi i članove Mobilnog stručnog tima Kantona Sarajevo.</p>	<p>časovne radne sedmice. Propisati profil stručnog kadra, opis poslova i zadatke (u toku 40 časovne radne sedmice) edukator-rehabilitatora, logopeda i psihologa u sastavu Mobilnog stručnog tima za pružanje podrške inkluzivnom obrazovanju.</p>	<p>Kantona Sarajevo</p>	<p>godine</p>	<p>standarda i normativa za predškolski odgoj i obrazovanje, osnovne i srednje škole</p>	<p>Pedagoških standarda i normativa za sva tri nivoa obrazovanja i isti su objavljeni u „Službenim novinama Kantona Sarajevo“ broj: 20/22.</p>	
<p>8.</p>	<p>Kapacitirati stručne službe predškolskih ustanova, osnovnih i srednjih zapošljavanjem psihologa i socijalnih radnika.</p>	<p>Kako bi predškolske ustanove mogle pružiti neophodnu stručnu podršku svim učenicima kojima je potrebna (učenici sa neprihvatljivim oblicima ponašanja, realizacija preventivnih aktivnosti i programa, pružanje podrške nastavnici i roditeljima) kao i podršku djeci/učenicima sa teškoćama potrebno je:</p>	<p>Ministarstvo za odgoj i obrazovanje Kantona Sarajevo</p>	<p>Maj 2022. godine</p>	<p>Javnoj ustanovi „Djeca Sarajeva“, Osnovnim i Srednjim školama dostavljena saglasnost za angažman stručnih saradnika.</p>	<p>✓ Aktivnost je u potpunosti realizirana. U skladu sa odobrenim brojem stručnog kadra predškolskim ustanovama, osnovnim i srednjim školama je dostavljena saglasnost za prijem stručnog kadra, a aodgojno-obrazovne ustanove su provele konkursne procedure u skladu sa propisanom procedurom.</p>
	<p><i>JU „Djeca Sarajeva“ – 3 psihologa, 1 socijalni radnik, 1 pedagog – na neodređeno radno vrijeme.</i></p>				<p>Stručne službe kapacitirane sa 43 psihologa, 16 socijalnih radnika i 1 pedagogom</p>	
	<p><i>Osnovne škole - 30 psihologa i 10 socijalnih radnika – na neodređeno radno vrijeme</i></p>					
	<p><i>Srednje škole – 10 psihologa i 5 socijalnih radnika – na neodređeno radno vrijeme</i></p>					

<p>9. U skladu sa Zaključkom Skupštine Kantona Sarajevo povećati broj angažiranih asistenata u predškolskim ustanovama, osnovnim i srednjim školama u cilju poboljšanja uvjeta u radu sa djecom/učenicima sa teškoćama u redovnim odgojno-obrazovnim ustanovama.</p>	<p>Profesija asistenta u odjeljenju se prepoznaje kao značajna stručna. pomažuća profesija u radu sa djecom sa teškoćama. Angažman asistenata izvršiti u skladu sa zakonom. propisanom procedurom i Posebnim Programom Vlade Kantona Sarajevo jer je pitanje angažovanja navedenog stručnog kadra od posebnog interesa za Kanton Sarajevo. Naime kako bi se osigurao kontinuitet u radu sa djecom sa teškoćama i kako bi se na vrijeme osigurala podrška djeci s teškoćama potrebno je na vrijeme JU „Djeca Sarajeva“, osnovnim i srednjim školama dostaviti saglasnost: JU „Djeca Sarajeva“ – dostaviti saglasnost za angažovanje 10 asistenata za neodređeno radno vrijeme i 5 asistenata na određeno u skladu sa Kolektivnim ugovorom <i>Osnovnim školama</i> - dostaviti saglasnost za prijem 50 asistenata u odjeljenju na neodređeno radno vrijeme u školama sa najvećim brojem učenika sa teškoćama i saglasnost školama za angažman 130 asistenata u odjeljenju na određeno radno vrijeme u skladu sa Kolektivnim ugovorom .</p>	<p>Ministarstvo za odgoj i obrazovanje Kantona Sarajevo</p>	<p>Maj 2022. godine- dostavljen je saglasnosti Septembar 2022. godine asistenti angažovani za pružanje podrške djeci/učenicima sa teškoćama</p>	<p>Predškolske ustanove imaju angažovano 15 asistenata u grupi za pružanje podrške djeci sa teškoćama. Osnovne škole angažovale 130 asistenata u odjeljenju za pružanje podrške učenicima sa teškoćama. Srednje škole angažovale 15 asistenata za pružanje podrške učenicima sa teškoćama</p>	<p>✓ Aktivnost je u potpunosti realizirana. U skladu sa odobrenim brojem stručnog kadra Ministarstvo za odgoj i obrazovanje je predškolskim ustanovama, osnovnim i srednjim školama dostavilo saglasnost za prijem stručnog kadra te su škole provele konkursne procedure i angažovali stručni kadar.</p>
---	--	---	---	---	---

	<p><i>Srednjim školama dostaviti saglasnost za angažman 15 asistenata na određeno radno vrijeme u skladu sa kolektivnim ugovorom.</i></p> <p><i>Odobriti školama dodatni broj asistenata u skladu sa potpisanim Programom sufinansiranja stručnog kadra za rad sa djecom sa teškoćama</i></p>					
10.	<p>U skladu sa Zaključkom skupštine Kantona Sarajevo dodatno angažovati stručni kadar za rad u Mobilnom stručnom timu Kantona Sarajevo u cilju kvalitetnijeg pružanja stručne podrške djeci s teškoćama.</p>	<p>Trenutno Mobilni stručni tim Kantona Sarajevo ima 18 podtimova koji pružaju podršku predškolskim (privatnim i javnim), osnovnim i srednjim školama. U cilju poboljšanja uvjeta za rad članova Mobilnog tima i kontinuirane i češće podrške djeci s teškoćama potrebno je Javnoj ustanovi Djeca Sarajeva dostaviti saglasnost za angažman 3 logopeda, 3 psihologa i 3 edukator-rehabilitatora i na taj način bi 9 profesionalaca pružalo podršku isključivo djeci sa teškoćama u privatnim i javnim predškolskim ustanovama. Uvažavajući najbolji interes djece s teškoćama kao i značaj ranog rasta i razvoja za navedeni stručni kadar dostaviti saglasnost za prijem na neodređeno radno vrijeme.</p>	<p>Ministarstvo za odgoj i obrazovanje Kantona Sarajevo</p>	<p>Maj 2022. godine-dostavljenj e saglasnosti Septembar 2022. godine članovi Mobilnog stručnog tima angažovan i za pružanje podrške djeci/učen icima sa teškoćama</p>	<p>Angažovano 26 logopeda, 26 edukator-rehabilitatora i 26 psihologa. Formiran Mobilni stručni tim za pružanje podrške inkluzivnom obrazovanju koji čine: 3 podtima nadležna za predškolske ustanove</p> <p>20 podtimova nadležna za osnovne škole</p> <p>3 podtima</p>	<p>✓ Aktivnost je u potpunosti realizirana. U skladu sa odobrenim brojem stručnog kadra predškolske ustanove, osnovne i srednje škole su zaposlile 26 psihologa za rad u Mobilnom stručnom timu za pružanje podrške inkluzivnom obrazovanju, 26 edukator-rehabilitatora i 26 logopeda na neodređeno vrijeme.</p>

Osnovnim školama dostaviti saglasnost za angažovanje 20 logopeda, 20 edukator-rehabilitatora i 20 psihologa za rad u Mobilnom stručnom timu za pružanje podrške inkluzivnom obrazovanju. Dostaviti saglasnost za prijem stručnog kadra na neodređeno radno vrijeme.

Srednjim školama dostaviti saglasnost za 3 logopeda, 3 edukator-rehabilitatora i 3 psihologa za rad u Mobilnom stručnom timu za pružanje podrške na neodređeno radno vrijeme.

Angažman članova Mobilnog tima izvršiti u skladu zakonom, propisanom procedurom i Posebnim Programom Vlade Kantona Sarajevo jer je pitanje angažovanja navedenog stručnog kadra od posebnog interesa za Kanton Sarajevo.

nadležna za
srednje škole

<p>11. Koordinirati aktivnosti uspostave sistema ranog rasta i razvoja u Kantonu Sarajevo</p>	<p>Zajednički/interresorno uspostaviti sistem rane identifikacije i intervencije u Kantonu Sarajevo. Sve aktivnosti koordinira Ministarstvo za odgoj i obrazovanje Kantona Sarajevo.</p>	<p>Ministarstvo za odgoj i obrazovanje Kantona Sarajevo Ministarstvo zdravlja Kantona Sarajevo Ministarstvo za rad, socijalnu politiku, raseljene i izbjeglice Kantona Sarajevo- Porodično savjetovalište</p>	<p>Juni 2022.</p>	<p>Uspostavljen sistemski pristup i podrška djeci s teškoćama i njihovim porodicama</p>	<p>Aktivnost u potpunosti realizirana uz podršku UNICEF-a u Bosni i Hercegovini. Usposobljen sistem rane intervencije u Kantonu Sarajevo i način međusobne komunikacije svih institucija, a djeci sa teškoćama i članovima njihove porodice će usluge biti dostupne od 30. januara 2024. godine. Hodogram u prilogu.</p>
<p>12. U skladu sa Zaključkom Skupštine Kantona Sarajevo donijeti prijedlog mjera za</p>	<p>Pet centara raspolaže sa velikim prostornim kapacitetima, a godišnje Ministarstvo odvaja 10</p>	<p>Ministarstvo za odgoj i obrazovanje</p>	<p>Septembar</p>	<p>Realizirane mjere za racionalnije</p>	<p>✓ Aktivnost je trenutno u toku. Formirana je radna grupa koja ima zadatak da Ministrici za</p>

	racionalnije korištenje materijalnih i prostornih resursa pet centara u kojima se odgajaju i obrazuju djeca sa teškoćama	miliona za rad centara u kojima se odgaja 422 učenika sa teškoćama i ima 270 radnika.	Kantona Sarajevo	2022. godine	korištenje materijalnih i prostornih kapaciteta pet centara	odgoj i obrazovanje dostavi informaciju o stanju 5 centara u kojima se odgajaju i obrazuju učenici sa teškoćama, sa prijedlogom mjera za racionalnije korištenje materijalnih i tehničkih sredstava.
13.	Kontinuirano interesorno praćenje aktivnosti	Neophodno je da imenovani predstavnici Interresorne Radne grupe kontinuirano prate proces uspostave sistema rane intervencije i prate realizaciju aktivnosti planirane u ovom dokumentu.	Resorna ministarstva koja su učestvovala u izradi dokumenta	U toku 2022.		✓ Kontinuirano
14.	Pripremljen program obuke nastavnika, asistenata i članova Mobilnog stručnog tima za školsku 2022/2023. godinu	Za rad sa djecom s teškoćama neophodno je kontinuirano stručno usavršavanje nastavnika, asistenata i članova Mobilnog stručnog tima. Neophodno je program pripremiti do juna, a u avgustu i septembru realizirati edukacije	Ministarstvo za odgoj i obrazovanje Kantona Sarajevo	Juni/Septembar 2022. godine	Izrađen program edukacije nastavnika, asistenata i članova Mobilnog stručnog tima.	✓ Aktivnost u potpunosti realizirana, kontinuirana edukacija asistenata i odjeljenju i članova Mobilnog stručnog tima za pružanje podrške inkluzivnom obrazovanju.
15.	Uspostava saradnje sa međunarodnim i nevladinim organizacijama koje mogu doprinijeti realizaciji aktivnosti.	Iskoristiti primjere dobre prakse nevladinih organizacija i različite oblike podrške međunarodnih i nevladinih organizacija	Sva resorna Ministarstva	Kontinuirano	Uspostavljena saradnja sa različitim međunarodnim organizacijama, domaćim i međunarodnim nevladinim organizacijama	✓ Ostvarena kvalitetna saradnja sa Koordinacionim odborom udruženja osoba sa invaliditetom, članica navedenog udruženja je i bila članica Radne grupe za izradu posebnog Programa Vlade Kantona Sarajevo za unapređenje inkluzije u Kantonu Sarajevo. Također, Ministarstvo a odgoj i

<p>16.</p> <p>Uključiti privredne subjekte u aktivnosti realizacije praktične nastave i aktivnosti volontiranja.</p>	<p>Aktivnije uključivanje poslodavaca u proces neposredne pripreme studenata s invaliditetom za tržište rada kroz kvalitetne programe stručne prakse i volontiranja studenata kao i aktivnije samopredstavljanje kao potencijalnih poslodavaca s ciljem osiguranja kvalitetnijeg tranzicijskog procesa od obrazovanja do tržišta rada. te blagovremena i kontinuirana komunikacija s ciljem adekvatnih prilagodbi radnih mjesta.</p>	<p>Ministarstvo privrede Kantona Sarajevo</p> <p>Ministarstvo za nauku, visoko obrazovanje i mlade Kantona Sarajevo</p>	<p>8 mjeseci</p>	<p>Kreirana baza poslodavaca kod kojih se realizira stručna praksa. Potpisani ugovori sa poslodavcima o realizaciji stručne prakse. Revidirani programi stručne prakse. Kreiran program aktivnosti upoznavanja poslodavaca i potencijalnih zaposlenika. Pripremljen katalog postojećih programa.</p>	<p>obrazovanje svake godine raspisuje javni poziv za sufinansiranje projekata iz oblasti unapređenja rada sa djecom i mladim sa teškoćama</p> <p>✓ Aktivnost nije realizirana</p>
<p>17.</p> <p>Unaprijediti kvalitet života i studiranja studenata s invaliditetom.</p>	<p>Kreiranje i realizacija programa iz oblasti zapošljavanja, obrazovanja, zdravstva, slobodnog vremena s ciljem unapređenja kvalitete života i iskustva studiranja studenata s invaliditetom.</p>	<p>Ministarstvo privrede Kantona Sarajevo</p> <p>Ministarstvo za nauku, visoko obrazovanje i mlade Kantona Sarajevo</p>	<p>8 mjeseci</p>	<p>Kreirani novi programi. Otvoren javni poziv za finansiranje programa iz oblasti zapošljavanja, obrazovanja, zdravstva, slobodnog vremena s ciljem unapređenja kvalitete života i</p>	<p>✓ Aktivnost je realizirana</p>

18.	Osiguranje podrške za studente s invaliditetom kroz asistenciju.	Jedan od načina osiguranja kvalitetnog obrazovanja za sve, pa tako i osobe s invaliditetom, jeste asistencija tokom nastavnih i ispitnih aktivnosti. To se može realizirati zapošljavanjem određenog broja asistenata koji bi podržali studente s invaliditetom tokom studiranja.	Ministarstvo za nauku, visoko obrazovanje i mlade Kantona Sarajevo	8 mjeseci	iskustva studiranja studenata s invaliditetom. Kreiran program obuke. Kreirana baza asistenata. Angažirani asistenti.	✓ Aktivnost je realiziralo Ministarstvo za nauku, visoko obrazovanje i mlade Kantona Sarajevo
19.	Izvršiti analizu stanja arhitektonske i informacijsko komunikacijske pristupačnosti organizacionih jedinica i napraviti plan faznog uklanjanja arhitektonskih i informacijskih barijera	Organizacione jedinice univerziteta, kao i svi drugi objekti, moraju biti pristupačne. Informacije koje su namijenje studentima moraju također biti napisane u formatima koji su razumljivi za studente s invaliditetom, kao što je naprimjer Brajevo pismo za osobe koje su slijepe ili ETR za studente s intelektualnim teškoćama.	Ministarstvo za nauku, visoko obrazovanje i mlade Kantona Sarajevo	Septembar 2022.	Pripremljen izvještaj o analizi stanja i potreba pristupačnosti prostora i sadržaja organizacionih jedinica Kreiran Plan uklanjanja arhitektonskih i informacijsko-komunikacijskih barijera na organizacionim jedinicama	✓ Aktivnost je reliaziralo Ministarstvo za nauku, visoko obrazovanje i mlade Kantona Sarajevo
20.	Povećati broj ECTS bodova i nastavne predmete iz oblasti inkluzivnog odgoja i obrazovanja na nastavničkim fakultetima/akademijama/smjerovima u Kantonu Sarajevo	Izmjena nastavnih planova i programa na organizacionim jedinicama/smjerovima UNSA	Ministarstvo za nauku, visoko obrazovanje i mlade Kantona Sarajevo Ministarstvo za odgoj i obrazovanje	1 godina	Izmjenjen nastavni kurikulum	✓ Aktivnost je realizirana

<p>21.</p> <p>Organizirati praksu u odgojno-obrazovnim ustanovama za studente nastavnčkih fakulteta</p>	<p>Izmjena nastavnog kurikulumu na nastavničkim fakultetima Univerziteta u Sarajevu te je potrebno da se potpišu protokoli o saradnji nastavnčkih fakulteta i odgojno-obrazovnih ustanova</p>	<p>Ministarstvo za nauku, visoko obrazovanje i mlade Kantona Sarajevo</p>	<p>1 godina</p>	<p>Izmjenjen nastavni kurikulum i potpisan protokol</p>	<p>✓ Aktivnost nije realizirana</p>
<p>22.</p> <p>Kreirati i implementirati program obrazovanja asistenata u odjeljenju/grupi u Kantonu Sarajevo</p>	<p>Podrška djeci, nastavnicima, roditeljima i drugim uključenim akterima je neophodna u procesu ostvarivanja kvalitetnog odgoja i obrazovanja. Jedan od načina osiguranja podrške je postojanje asistenata u nastavi i MST što je praksa u odgojno-obrazovnim ustanovama KS.</p> <p>Kreiranje i realizacija Programa bi osigurala unapređenje postojećih i razvijanje novih kompetencija zaposlenih na mjestu asistenta kako da kompetentno odgovore na potrebe djece.</p>	<p>Ministarstvo za nauku, visoko obrazovanje i mlade Kantona Sarajevo</p> <p>Ured za podršku studentima UNSA</p> <p>Ministarstvo za odgoj i obrazovanje Kantona Sarajevo</p>	<p>3 mjeseci</p>	<p>Formirana Radna grupa.</p> <p>Kreiran program obrazovanja.</p> <p>Kreiranje baze asistenata koji su završili obuku.</p>	<p>✓ Aktivnost je realizirana. U sklopu navedene aktivnosti održana je stručna Konferencija pod nazivom „Inkluzija je dječije pravo“. Konferencija je trajala tri dana i na istoj je učestvovalo oko 800 (asistenata u odjeljenju, članova Mobilnog stručnog tima za pružanje podrške inkluzivnom obrazovanju, pedagozi, psiholozi predškolskih ustanova, osnovnih i srednjih škola.</p> <p>✓ Također, u sklopu navedene aktivnosti pripremljeno je 5 letaka koji su dostavljeni školama u cilju informisanja svih zainteresiranih o ulozi, radnim zadacima asistenata u odjeljenju.</p> <p>✓ Realizirana je anketa putem koje su asistenti u odljenju dostavili prijedloge za organizaciju stručnih edukacija. Na prijedlog asistenata u odjeljenju (koji su</p>

<p>23.</p> <p>Urediti okoliš unutar i oko 14 odgojno-obrazovnih ustanova i drugih javnih ustanova</p>	<p>Potrebno izvršiti procjenu i stanje ustanova u i oko kojih je moguće i potrebno urediti prostor. Aktivnosti koje bi se mogle uraditi da bi se okoliš uredio su: sadnja novih stabala, zatravljivanje površine, uređenje grmova, sadnja i uređenje cvijeća i biljaka koje su korisne za okoliš i čist zrak. Nakon procjene postojećeg stanja donijet će se odluka šta je potrebno i moguće od aktivnosti uraditi i ispuniti.</p>	<p>Ministarstvo komunalne privrede, infrastrukture, prostornog uređenja, gradnja i zaštite okoliša Kantona Sarajevo</p>	<p>Decembar 2022. godine</p>	<p>Uređen prostor u i oko 14 odgojno-obrazovnih ustanova i drugih javnih ustanova u Kantonu Sarajevo.</p>	<p>naveli putem ankete) Institut za razvoj preduniverzitetskog obrazovanja organizuje stručne edukacije.</p> <p>✓ Aktivnost u potpunosti realizirana u:</p> <p>JU Osnovna škola „Hrasno“ JU Osnovna škola „Ćamil Sijarić“ JU Osnovna škola „Zajko Delić“ JU Osnovna škola „Kovačići“ JU Osnovna škola „Hilmi ef. Šarić“ JU Osnovna škola „Aleksa Šantić“ JU Osnovna škola „Šesta osnovna“ JU Osnovna škola „Stari Ilijaš“ JU Osnovna škola „Vrhbosna“ JU Osnovna škola „Mustafa Busuladžić“ JU Srednjoškolski centar Hadžići JU „Djeca Sarajeva“ vrtić „Dječiji grad“ i „vrtić „Ljiljani“.</p>
<p>24.</p> <p>Iskoristiti postojeće i kontinuirano jačati kapacitete za prevoz učenika sa poteškoćama</p>	<p>Uključiti postojeće kapacitete, te kontinuirano jačati kapacitete vozni jedinica prilagođenih osobama sa poteškoćama u razvoju (niskopodna vozila sa zvučnom i vizuelnom najavom). Postepeno rekonstruisati postojeća stajališta za nesmetan ulazak osoba u invalidskim kolicima (prilagođavanje visine perona) i ugradnja taktilnih ploča za lakše kretanje slijepih i slabovidnih lica. Realizacija navedenih aktivnosti bi u konačnosti značila organizaciju jedinstvenog servisa prevoza za</p>	<p>Ministarstvo saobraćaja Kantona Sarajevo</p>	<p>U toku 2022.godine/kotinuira no</p>	<p>Organizovan jedinstven servis prevoza za učenike s teškoćama u razvoju</p>	<p>✓ Izvršena nabavka niskopodnih trolejbusa, što je omogućilo ulazak osoba u kolicima.</p>

25.

Tehnička podrška u cilju povećanja sigurnosti djece i lakšeg korištenja saobraćajne signalizacije.

Postavljanje zvučne signalizacije i taktilnih ploča na raskrsnicama, te na pješačkim prijelazima redovno postavljanje žutih trepćućih svjetala radi upozorenja vozača o nailasku pješaka. Krajem godine počinje realizacija projekta Adaptivnog upravljanja saobraćajem (zvučna

U toku

Povećan stepen sigurnosti u saobraćaju i

- ✓ Implementiran projekat postavljanja zvučne signalizacije i taktilnih ploča na četiri raskrsnice na području Općine Novo Sarajevo.
- ✓ Registaracija vozila

signalizacija, intervalni plan za vozila i pješake, video nadzor). Nastavak saradnje sa upraviteljima javnih puteva, Vijećem roditelja i Vijećem mladih Kantona Sarajevo u cilju sigurnosti saobraćaja i djece u saobraćaju (postavljanje saobraćajne signalizacije, znakova, smirivanja saobraćaja, ograde i sl.).

Ministarstvo
saobraćaja
Kantona
Sarajevo

2022.
godine i
kontinuiran
o

sigurnije
kretanje djece
sa poteškoćama
u razvoju
(siguran put do
škole).

prilagođenih za prevoz osoba
sa invaliditetom -taksi vozila .

<p>26. Podrška udruženjima i projektima iz oblasti kulture i sporta osobama sa poteškoćama, kao ravnopravnim akterima društvenog života, sa ciljem podizanja kvaliteta života, razvijanja sportskog duha, osjećaja samopouzdanja i dostizanja pune integracije u društvu.</p>	<p>Na sva finansijska sredstva definisana u Budžetu za sport Ministarstva kulture i sporta Kantona Sarajevo mogu aplicirati sportisti sa teškoćama iz sporta ili organizacijom sportske priredbe putem Javnog poziva, dostavljanjem neophodne dokumentacije. Isto tako, se mogu prijaviti udruženja i za oblast kulture.</p>	<p>Ministarstvo kulture i sporta Kantona Sarajevo</p>	<p>2022. godina</p>	<p>Dodijeljena finansijska sredstva udruženjima koji se bave pitanjem sporta i kulture osoba sa invaliditetom</p>	<p>✓ Ministarstvo kulture i sporta kontinuirano pruža podršku udruženjima i projektima iz oblasti kulture i sporta osobama sa teškoćama kao ravnopravnim akterima društvenog života.</p>
<p>27. Organizovati sastanak sa predstavnicima Udruženja poslodavaca Kantona Sarajevo - planirano do kraja maja 2022. godine;</p>	<p>Ministarstvo će iznijeti zahtjeve prema Udruženju poslodavaca, te izložiti aktivnosti koje su planirane za pružanje podrške i mogućnost volontiranja i pružanja podrške pri zapošljavanju osobama sa invaliditetom, nakon završenog formalnog obrazovanja;</p>	<p>Ministarstvo privrede Kanton a Sarajevo</p>	<p>Septembar 2022. godine</p>	<p>Sa Udruženjem poslodavaca pripremljen Program kroz koji će se i putem kojeg će se realizirati mogućnost zapošljavanja i volontiranja osoba sa invaliditetom nakon završenog formalnog</p>	<p>✓ Ministarstvo privrede Kantona Sarajevo je uputilo zahtjev za sastanak Udruženju poslodavaca ali isto nije dostavilo odgovor, s tim u vezi navedena aktivnost nije realizirana.</p>

				obrazovanja.	
28.	<p>Provesti kampanju za senzibiliziranje društva o mogućnostima i pravima osoba s invaliditetom</p>	<p>Sva resorna ministarstva i ustanove u njihovoj nadležnosti trebaju osmisliti i realizirati kampanje u cilju senzibiliziranja društvene zajednice za pitanja jednakosti, zabrane diskriminacije, razumijevanja i uvažavanja osoba sa ivaliditetom</p>	<p>Sva resorna ministarstva</p>	<p>2022. godina i kontinuiran o</p>	<p>Realizirane različite kampanje</p>
					<p>✓ Aktivnost se kontinuirano realizira kroz različite redovne aktivnosti resornih ministarstava.</p>